

نگاهی به زندگی و مقام حضرت معصومه (س)

معصومه

آل‌طاها

مریم زاهدی

خبرنگار چارودیواری

مکتب اسلام دختر را تاج سر می‌داند و برایش جایگاهی والا قائل است؛ از فاطمه‌ای که دخت پیامبر و ام ابیهاست و پدرش رسول خوبی هادر برایش تمام قد می‌ایستد و بوسه بر دستانش می‌زند تا فاطمه معصومه‌ای که از همین ذریه عصمت و طهارت است؛ برای برادر همچون جان و جانان است و برای امت رسول، محدثه. پس بیهوده نیست میلاد باسعادت این بانوی کرامت، بهانه‌ای شود برای گرامی‌داشت مقام دختران در مکتب اسلامی و شیعی که فاطمه معصومه (س) حد کمال یک دختر و یک خواهر بود و جایگاهش نزد اهل بیت عصمت و طهارت (ع) و امام معصوم علی بن موسی الرضا (ع) جایگاهی خاص و والا.

درفراغ‌برادر

سمت قم تغییر می‌دهند. آنجا برای ۱۷ یا ۱۹ روز در منزل فردی به نام موسی بن خزرج ساکن بوده و به عبادت پروردگار مشغول می‌شوند. پس از این مدت بدون دیدن برادر و شدت غم و ناراحتی وارد شده، چشم از جهان فرو بستند. مردم شهر قم وقتی خبر حرکت آن حضرت را به شهر قم شنیدند، به استقبال ایشان شتافتند و عده فراوانی از مردم، پیاده و سواره به محضر ایشان رسیدند و در روز ۲۳ ربیع‌الاول سال ۲۰۱ هجری قمری شهر قم به قدوم مبارک حضرت فاطمه معصومه (س) زینت یافت. ایشان سرانجام پیش از روشن شدن دیدگان مبارکش به دیدار برادر، با اندوه فراوان دیده از جهان فرو بستند.

بانوی والا مقام

در شرافت نسب حضرت معصومه (س) همین بس که ایشان دختر امام، خواهر امام و عمه امام هستند و همگی این ائمه به علاوه امام باقر (ع) و امام صادق (ع) در جلالت شان ایشان، روایت دارند. آن حضرت از معدود امام زادگانی است که پنج معصوم در عظمت شأن او سخن گفته‌اند. همچنین از آداب تشریف به حرم مطهر معصومان علیهم السلام و امامزادگان، خواندن زیارتنامه آن بزرگواران است. زیارتنامه معصومان علیهم السلام از سوی خود حضرات معصومین صادر گشته است. یعنی امامان، خود به شیعیان نحوه زیارت رامی‌آموخته‌اند. بنابراین الفاظ زیارتنامه‌ها جزو احادیث محسوب می‌شود.

اما غالباً زیارتنامه امامزاده‌ها، از ناحیه معصوم وارد نشده بلکه کلماتی است که علما و بزرگان با استفاده از احادیث، برای زیارت آنها تنظیم کرده‌اند. به همین جهت قرائت فاتحه برای امامزادگان سفارش شده است. اما زیارتنامه حضرت معصومه (س) مانند

زیارتنامه سایر ائمه علیهم السلام از کلمات نورانی معصومان علیهم السلام بوده و جزو احادیث محسوب می‌گردد. از امام رضا (ع) دو زیارتنامه برای حضرت معصومه (س) روایت شده است. و این حاکی از مقام والا ی آن بانوی بزرگ است.

امام رضا (ع) درباره زیارت حضرت معصومه (س) فرموده‌اند: «من زار المعصومة بقم کمن زارنی»؛

کسی که مرقد حضرت معصومه (س) را در قم زیارت کند، مانند کسی است که مرا زیارت کرده است.

هم‌اکنون در تفرش امامزاده‌هایی وجود دارد که از فرزندان بی‌واسطه یا با واسطه حضرت امام موسی کاظم (ع) هستند و وجود این امامزاده‌ها خبر از این می‌دهد که به احتمال زیاد، این امامزادگان از کاروانیان حضرت معصومه (ع) بوده‌اند که در اثر حمله‌ای دیگر از سوی عباسیان یا در اثر جراحات حمله قبلی آنها در میان راه به شهادت رسیده‌اند.

فداها آبوها

حضرت معصومه (س) در سال ۱۷۳ ه. ق، در دوران خلافت هارون (۱۹۳-۱۷۰ ه. ق) دیده به جهان می‌گشاید و تا شش سالگی در سایه پدر رشد و کمال می‌یابد و از نظر مقام علمی و کمال روحی به آنجا می‌رسد که پدرش او را به «فداها آبوها» مدح می‌کند.

روایت شده است که روزی جمعی از شیعیان وارد مدینه می‌شوند و تعدادی پرسش از خاندان امامت داشتند، ولی هیچ‌کدام از بزرگواران را نمی‌یابند؛ چرا که امام موسی کاظم (ع) در سفر بود و امام رضا (ع) نیز در مدینه تشریف نداشت. مسافران خسته، غمگین بودند از این که نتوانسته بودند خدمت امام برسند و مجبور بودند دست خالی به وطن بازگردند. حضرت معصومه (س) که در آن هنگام هنوز به سن بلوغ نرسیده بود، از دیدن غم و اندوه این مسافران سخت متأثر می‌شود؛ لذا پاسخ پرسش‌های آنها را نوشته، به ایشان می‌دهد. شیعیان با سرور و شادی مدینه را ترک می‌کنند و در بیرون مدینه با امام کاظم (ع) مواجه شده، شرح ماجرا را می‌گویند و دستخط حضرت معصومه (س) را خدمت امام موسی کاظم (ع) نشان می‌دهند. امام بسیار مسرور گشته، می‌فرماید: فداها آبوه

داغ‌پدر

حضرت معصومه (س) تنها تا شش سالگی از نعمت درک حضور پدر بهره‌مند می‌شود. او در پی دستگیری و زندانی شدن پدرش، از فیض تربیت پدری معصوم محروم می‌شود و پس از چهار سال انتظار، خبر شهادت پدر را می‌شنود و در سوگ او به عزای می‌نشیند. حضرت معصومه (س) در مدت چهار سال فقدان پدر، تحت سرپرستی و تربیت برادرش، علم می‌آموخت و بزرگی فرامی‌گرفت. پس از آن نیز تحت تکفل و تربیت امام رضا (ع) البته نه به عنوان برادر، بلکه به عنوان امام و ولی امرش قرار می‌گیرد. در این سال‌ها حکومت دچار تزلزل شده بود و بهترین فرصت برای امام رضا (ع) پدید آمده خانواده و پیروانش را تحت تعلیم علوم الهی قرار دهد.